

O cenie wymiany wewnątrz kraju.

36. Gdy pewne okoliczności które zostaną wyłożone później, nie wpływają na wartość wexlów wystawionych na miasta wewnątrz kraju; na tych wexlach nie się nie traci i nie się nie zyskuje przy zamianie na pieniądze przez nich wyobrażone; t. j. daje się wówczas taką summę, jaką powinniśmy odebrać na terminie ich wypłaty. Ta równość dokładna między ilością pieniędzy którą te wexle wyobrażają, a ilością za nie daną w zamian, stanowi tak nazwane *alpari* czyli (*le pair du change interieur.*) Skoro zatem wymiana między dwoma miastami jest *alpari*, wexle z jednego z tych miast na drugie, mają taką samą wartość w każdym, jaką mają wartość summy na nich wyrażone; co na jedno wychodzi, oznaczają też samą wagę złota lub srebra, która była dana w celu ich otrzymania w razie *alpari* co do ceny.

Lecz mniejsza lub większa potrzeba przemiany wexlów na pieniądze i przeciwnie przemiany pieniędzy na wexle, trudność lub łatwość uskutecznienia onój, oszczędzenie kosztów transportu metali drogich, uniknienie ryzyka; słowem dogodność pod każdym względem bardzo wpływają na wartość wexlów; i dla tego one zyskują lub tracą zawsze coś, gdy są zamieniane na pieniądze.

Zysk lub strata, którą ponosi na wartości wexlu przemienieniający go na pieniądze, nazywa się ceną wymiany wewnętrznej, albo krócej wymianą (*le change*). Oznacza się ona stanowiąc ile wexle powinny zyskać lub stracić na stu. Co zwykle bywa: $\frac{1}{8}$. $\frac{1}{4}$. $\frac{1}{3}$. $\frac{2}{3}$. $\frac{1}{2}$. $\frac{5}{8}$. $\frac{3}{4}$. $\frac{7}{8}$. 1. albo 2. nawet więcej na stu.

Mając wiadomą cenę wymiany wewnętrznej, łatwo można obliczyć wartość całkowitą wexlu jakiegokolwiek; a to za pomocą proporecji prostój, której

wyrazem pierwszym jest liczba 100. (wyobrażająca wartość pewnego wexlu), drugim wyrazem zysk lub strata na nim, 3^{ci}m summa wexlu danego, a 4^{ty}m wyrazem będzie, liczba oznaczająca zysk lub stratę.

Dodawszy zatem do summy wexlowej zysk lub odtrąciwszy stratę w pierwszym i drugim przypadku, będziemy mieli wartość szukaną wexlu. Można jeszcze otrzymać tenże sam wypadek umieszczając w proporcji wyżej wskazanej, za drugi wyraz, liczbę sto powiększoną zyskiem lub zmniejszoną stratą, a to podług okoliczności; wypadek będzie wprost odpowiadał warunkom zagadnienia.

Przykład. Znaleźć wartość wexlu 2400 Złp. na Lublin 2 $\frac{1}{2}$ straty albo zysku.

Rozwiązanie. 1^{sza} metoda $100 : 2 = 2400 : x = 48$.
Wartość zatem obecna wexlu, jeżeli zyskuie, będzie 2448 Złp. a jeżeli traci wartość, jego uczyni 2352 Złp.

2^{ga} metoda. $100 : 102 = 2400 : x$ $x = 2448$ wartość na przyp: zysku
 $100 : 98 = 2400 : x$ $x = 2352$ dit. dit. straty

Widzimy ztąd: że obie metody dają jednakowe wypadki.

Pierwsza jako krótsza powszechnie w handlu jest używana. Jednakże konieczną jest rzeczą obeznać się z drugą, gdyż często zmuszeni jesteśmy użyć jej w dochodzeniu ceny wymiany wielu miejsc między sobą, o czém później; a potem kiedy idzie o znalezienie summy wexlowej której nie mamy wiadomej wartości i ceny po której moglibyśmy go kupić lub sprzedać; lecz naówczas wypada przemienić miejsce między wyrazami proporcji: chcąc np. znaleźć sumnę wexlową, za którą odbieramy 2352 Złp. sprzedając go na 2 $\frac{1}{2}$ straty, potrzeba ułożyć proporcją: $98 : 100 = 2352 : x$ $x = 2400$ Złp. Summa wexlowa.

Kupcy z różnych miast tegoż samego kraju przesyłają sobie wzajemnie kurs wexlowy miast w których mieszkają; i umieszczają go także w gazetach każdego miasta handlowego, buletyny na których te kursa wexlów są napisane, zowią się tablicami wymiany. (Côtes de change) negocjanci rozmaitych miast mogą widzieć za jednym rzutem oka, po jakiej cenie można kupić lub sprzedać w mieście, z kąd odebrali tablicę wymiany, wexle na miéjsca tegoż narodu, i mogą tém samém wybrać drogę najkorzystniejszą spłacania długów lub odbierania wierzytelności.

Aby zrozumieć tablicę wymiany, potrzeba wprzód wytłómaczyć, jaki jest zwyczaj oznaczenia w niej ceny wymiany wewnętrznej. Z dwóch wyrazów wyrażających tę cenę jeden jest 100 stały albo niezmienny, nazywa się *pewny*; i zwykle o nim nie robią wzmianki w kursie, gdyż jest dosyć znany negocjantom wszystkim, drugi nazwany jest *niepewny*, ponieważ podległy jest zmianom w każdym prawie dniu, i ten właśnie musi być podawany przez kurs wexlowy. I tak: weźmy tablicę wymiany wewnętrznej w Paryżu.

NA MIESIĄC

NA 3 MIESIĄCE

Miejsca	Wexle	Pieniądze.	Wexle.	Pieniądze.
Bordeaux . . .	$\frac{1}{2}$ S.	$\frac{1}{2}$ S.	$\frac{3}{4}$ S.	1 S.
Lyon	$\frac{1}{4}$ S.	—	—	1 S.
Marseille . . .	—	alpari	$\frac{1}{2}$ S.	—
Montpellier . .	—	—	—	—

Tablica ta oznacza:

1. Że wexle na Bordeaux płatne za miesiąc, tracą w Paryżu $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{8}$ a ponieważ one są oznaczone po téj

saméj cenie w obu kolumnach, tytułowanych, *wexle*, *pieniądze*, to dowodzi że się znajdują wexle i pieniądze po téjże saméj cenie, to jest: że wexle na Bordeaux płatne za miesiąc, lub wcześniéj są ofiarowane i żądane; czyli inaczej ci którzy mają ich potrzebę mogą kupić, również ci którzy je posiadają, mogą się ich pozbyć po téj cenie.

2. Że wexle na Bordeaux płatne za 3 miesiące, tracą w Paryżu $\frac{3}{4}\%$; 1% ; gdyż pierwsza cena znajduje się umieszczona w kolumnie wexli, a druga w kolumnie pieniędzy; co oznacza, że są wexle na $\frac{3}{4}\%$ straty; a pieniądze na 1% to jest: że wexle na Bordeaux na 3 miesiące są ofiarowane po pierwszój cenie, a żądane po drugiej. Ci zatem którzy potrzebują, mogą ich nabydź po pierwszój cenie, a ci którzy je posiadają, mogą je sprzedać po drugiej.

3. Że wexle na Lyon na miesiąc lub wcześniéj, tracą w Paryżu $\frac{1}{4}\%$, lecz ponieważ w drugiej kolumnie nic nie znajdujemy, to dowodzi: że są tacy, którzy się ofiarują ze sprzedażą wexli na Lyon po cenie wyżéj wzmiankowanéj, a miejsce próżne kolumny drugiej wskazuje, że niema takich którzyby ich żądali.

W ogólności, liczby położone w kolumnie pierwszój pod tytułem *Wexle*, oznaczają cenę wexli podaną przez osoby mające je do zbycia, liczby zaś w drugiej kolumnie umieszczone pod tytułem *pieniądze*, wskazują cenę po jakiej potrzebujący wexli na odpowiednie miejsca pragną ich nabydź. Gdy niema podanéj ceny w kolumnie 1széj, to się ma rozumieć, że na miejsce odpowiadające nie znajdują się wexle do zbycia i odwrotnie, wolne miejsce w kolumnie, *pieniądze*, oznacza, że niema takich którzyby wexli życzyli nabydź, litera S, wskazuje stratę, Z. zysk na wexlach.